

українській мові; в) різко негативне ставлення російського етносу до цього зооніму передалося у виключно негативній характеристиці індивіда. До спільних характеристик індивіда у німецькій, англійській та російській мовах відносимо «глупість, дурість» та «байдужість» (крім англійської). До національно-специфічних рис зооморфного коду відносимо гусака / гуску в англійській мові як символ багатства та символ перебільшень; у російській мові цей зоонім є символом виключно негативної людини; у німецькій мові специфічно-національним є констатація факту *die Gänse gehen überall barfuß* перетворюється на правило, припис, що є обов'язковим для виконання всіма.

Дослідження такого плану є ефективними, результативними та мають перспективність у подальших, більш глибоких, змістовніших дослідженнях.

Література:

1. Денисенко С. Н. Національно-культурна своєрідність фразеологізмів з погляду взаємозв'язку мови і культури / С. Н. Денисенко, В. А. Хлівний // Язык и культура. Вторая международная конференция. / Сост. С. Б. Бураго. – К.: Коллегиум, 1993. – С. 96–97.
2. Ковшова М. Л. Анализ фразеологизмов и коды культуры / М. Л. Ковшова // Известия РАН. Серия литературы и языка. – М., 2008. – Т. 67. – № 2. – С. 60–65.
3. Ковшова М. Л. «Культурный код» как элемент культурной интерпретации фразеологизмов в лингвокультурологической парадигме исследования / М. Л. Ковшова // Славянские языки и культура. Материалы междунауч. конф. в 2-х т. – Т. 1. Знание. Язык. Культура. / Отв. ред. В. Т. Бондаренко. – Тула: ТПУ им. Л. Н. Толстого, 2007. – С. 30–33.
4. Левченко О. П. Принцип зооцентризма у фразеотворенні // Проблеми зіставної семантики: Зб. наук. статей. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 206–209.
5. Маслова В. А. Лингвокультурология: [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / В. А. Маслова. – М., 2001. – 201 с.
6. Маслова В. А. Национальные ценности и язык: духовный код культуры / В. А. Маслова // Лингвистика. – 2010. – № 2 (20). – С. 19–30. 7: 19].
7. Ужченко В. Д. Семантика українських зоофразеологізмів в етнокультурному висвітленні: автореф. дис. кандидата філол. наук / В. Д. Ужченко. – Харків, 2000. – 18 с.
8. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови: навч. посіб. / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – К.: Знання, 2007. – 494 с.
9. Большой немецко-русский словарь. В 2 т. Т. 1. / Под. рук. О. И. Москальской. – М.: Рус. Язык, 2004. – 760 с.
10. Большой немецко-русский словарь. В 2 т. Т. 2. / Под. рук. О. И. Москальской. – М.: Рус. язык, 2004. – 680 с.
11. Гавриш В. І. Німецько-український фразеологічний словник / В. І. Гавриш, О. П. Пророченко. – Том I. – К.: Рад. шк., 1981. – 416 с.
12. Гавриш В. І. Німецько-український фразеологічний словник / В. І. Гавриш, О. П. Пророченко. – Том I. – К.: Рад. шк., 1981. – 381 с.
13. Сейдл Дж., Макморди У. Идиомы английского языка и их употребление / предисловие Медниковой Э. М. – М.: Высш. Школа, 1983. – I – VI + 266
14. Словник фразеологізмів української мови / уклад. В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк, В. В. Дятчук та ін. – К.: Наукова думка, 2003. – 1104 с.
15. Duden (in 12 Bänden) Band 11. Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Idiomatics Wörterbuch der deutschen Sprache. Dudenverlag. – Mannheim, Leipzig, Zürich, 1992. – 864 s.
16. Російсько-український словник / І. О. Анніна, Г. Н. Горюшина, І. С. Гнатюк та ін. – К.: Абрис, 2002. – 1424 с.

УДК 811.111:[378.147:373.5.011.3–051]

О. В. Дмитрієва,

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», м. Слов'янськ

ФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Статтю присвячено дослідженню питання функціональної характеристики діалогу української та американської культур як засобу формування міжкультурної компетенції майбутніх учителів англійської мови; проаналізовано наукові доробки вітчизняних та зарубіжних учених щодо трактування поняття «міжкультурна компетенція» та особливостей української та американської культур; з'ясовано, що процес формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови є ефективним за умови наявності конструктивного діалогу між українською та американською культурами, результатом якого стає взаємозбагачення обох націй.

Ключові слова: міжкультурна компетенція, культура, мова, майбутні вчителі англійської мови.

ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ДИАЛОГА КУЛЬТУР КАК СПОСОБ ФОРМИРОВАНИЯ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Статья посвящена исследованию вопроса функциональной характеристики диалога украинской и американской культур как средства формирования межкультурной компетенции будущих учителей английского языка; проанализированы научные труды отечественных и зарубежных ученых относительно трактовки понятия «межкультурная компетенция» и особенностей украинской и американской культур; выяснено, что процесс формирования межкультурной компетентности будущих учителей английского языка является эффективным при условии наличия конструктивного диалога между украинской и американской культурами, результатом которого становится взаимообогащение обеих наций.

Ключевые слова: межкультурная компетенция, культура, язык, будущие учителя английского языка.

THE FUNCTIONAL DESCRIPTION OF THE DIALOGUE BETWEEN THE UKRAINIAN AND AMERICAN CULTURES AS MEANS OF FORMING OF INTERCULTURAL COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHERS OF ENGLISH LANGUAGE

The article is devoted to the research of the question of functional description of the dialogue between the Ukrainian and American cultures as means of forming of intercultural competence of the future teachers of English language; the scientific works of the domestic and foreign scientists in relation to interpretation of concept «intercultural competence» and the peculiarities of the Ukrainian and American cultures are analyzed; it is found out that the process of forming of the intercultural competence of future teachers of English language is effective on condition of the presence of a constructive dialogue between the Ukrainian and American cultures, as a result of which both nations will be enriched. Moreover, the studies of English language should take place in the unity with the research of cultural values, traditions and mentality of the native speakers, on

condition of a constructive dialogue between two cultures, in particular the Ukrainian and American ones. Having analyzed the works of the Ukrainian scholars (O. Goncharova, A. Maslova, G. Elizarova, S. Sokolovska) we came to the conclusion that the dialogue between the Ukrainian and American cultures as means of forming of intercultural competence of the future teachers of English language is of great importance and necessity. By the term «intercultural competence» we understand the knowledge of social and cultural context of the use of the foreign language and the ability to communicate within the given context. Thus, in order to be able to communicate and cooperate with the representatives of other nationalities the future teachers of English language need to acquire the skills and experiences, necessary for solving the possible misunderstanding and finding of compromises while socializing with the people from different countries.

Keywords: intercultural competence, culture, language, future teachers of English.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасній професійній педагогічній освіті важливе місце посідає проблема необхідності спеціальної, організованої підготовки майбутніх учителів англійської мови з урахуванням нових суспільних вимог. Саме полікультурна перспектива навчання цієї світової мови та позиціонування її як засобу міжкультурного спілкування є невід'ємною складовою процесу формування міжкультурної компетентності студентів – майбутніх учителів англійської мови. Так, навчання англійської мови повинно відбуватися в нерозривній єдності з дослідженням культурних цінностей, традицій та менталітету носіїв цієї мови, в умовах діалогу двох культур, зокрема української та американської.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми й на які спирається автор, виділення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми, котрим присвячено означену статтю. Питання взаємозв'язку мови та культури завжди привертало увагу філософів, лінгвістів, філологів та інших учених. Давньогрецький мислитель Платон та його послідовники вважали, що мова створює культуру, активно впливаючи на її розвиток. Прибічники іншої думки (В. Гумбольд, Дж. Локк) зауважували, що мова, навпаки, є пасивним явищем, дитям культури [2, с. 15]. Проте, науковці погоджувалися в тому, що мова та культура є неподільними феноменами, які не можуть існувати один без одного. Зазначимо, що українські та зарубіжні вчені (А. Вежбицька, В. Воробйов, Л. Жук, В.Красних, О. Місечко, Є. Пасов та ін.) досліджували мову не лише як засіб спілкування, інструмент комунікації, але і як ефективний чинник знайомства з культурою інших народів; концепція діалогу культур висвітлено у працях М. Бахтіна, В. Біблера та інших.

Формування цілей статті (постановка завдання). Дослідити питання функціональної характеристики діалогу української та американської культур як засобу формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Наростання інтеграційних тенденцій у світовому розвитку, інтернаціоналізація суспільного й політичного життя та готовність громадян України до безпосереднього контакту з різними культурами створює умови для необхідності вивчення англійської мови як міжнародного засобу комунікації. А з огляду на той факт, що «майже 70% громадян України ніколи не виїздили за кордон своєї держави й не мали безпосереднього контакту з представниками інших культур в іншомовному середовищі» [6, с. 292], саме вчитель англійської мови знайомить учнів із мовою, традиціями та культурними реаліями англійських країн та відіграє роль міжкультурного посередника, який безпосередньо впливає на процес формування міжкультурної компетентності учнів.

На нашу думку, визначення сутності терміну «міжкультурна компетентність» вимагає комплексного підходу та урахування різних думок щодо вивчення досліджуваного явища. Так, українська вчена С. Соколовська потрактувала цей термін як «здатність членів певного культурного співтовариства досягати розуміння у процесі взаємодії з представниками іншої культури з використанням компенсаторних стратегій для запобігання конфліктів «свого» й «чужого» та створювати у процесі взаємодії нову міжкультурну комунікативну спільноту». [7, с. 257].

Поділяючи цю думку, Г. Єлізарова наголошувала на тому, що міжкультурна компетентність – «це компетентність особливої природи, яка ґрунтується на знаннях і вміннях реалізувати міжкультурне спілкування шляхом створення спільного для комунікантів усвідомлення того, що відбувається, і досягнення, нарешті, позитивних для обох сторін результатів спілкування. Міжкультурна компетентність не має аналогії з комунікативною компетентністю носіїв мови і притаманна лише медіатору культур, мовній особистості, яка вивчає іншу мову як іноземну» [5, с. 236]. Дослідники О. Гончарова та А. Маслова, аналізуючи сутність дефініції, звертають увагу на те, що міжкультурна компетентність «сприяє виробленню практичних навичок спілкування із представниками інших культур та завжди виявляється в діяльності. У контексті загальної інтеграції та інформатизації суспільства міжкультурна компетентність може тлумачитись як здатність студента до ефективного розв'язання завдань під час міжкультурного спілкування, яке передбачає діалог взаєморозуміння, а не зіткнення різних культур». [3, с. 8]. Зазначимо, що компонентами міжкультурної компетентності, які співвідносяться з компонентами іншомовної комунікативної компетентності, є мовний, мовленнєвий та соціокультурний. Додамо, що зарубіжні вчені виділили лінгвістичну, соціолінгвістичну, дискурсивну, стратегічну та соціальну складові міжкультурної компетентності [7, с. 257].

Проаналізувавши доробки вищезазначених вітчизняних та зарубіжних дослідників, можемо стверджувати таке: у процесі формування міжкультурної компетентності майбутніх вчителів англійської мови особливо важливим є набуття навичок спілкування майбутніми учителями англійської мови з представниками інших національностей, необхідних для конструктивного розв'язання можливих непорозумінь та знаходження компромісу між різними країнами, яке стає можливим в умовах діалогу двох (чи більшої кількості) культур. У цьому контексті пріоритетним завданням для майбутніх учителів англійської мови є вивчення особливостей мови, культури та менталітету британців, американців та інших представників англійських країн. Наголосимо, що американська культура дуже відрізняється від української, завдяки історичним умовам у цих країнах, способу життя та менталітету двох народів.

Так, українцям властиві такі якості, як чутливість, емоційність, пісенність, м'який гумор тощо. Але на відміну від представників інших народів, які виборюють свою долю, «українець часто-густо сповнений спокоєм неминучості та покірності долі» [4]. Вітчизняна вчена В. Бушкова в дослідженні «Основні тенденції взаємодії української та американської культур (соціально-філософський вимір)» наголошувала, що серед історично-традиційних цінностей української культури відзначаються «схильність до споглядання, відчуття глибокої гармонії і спорідненості людини з рідною землею, акцентування значення практичних та моральних аспектів духу, схильність до оптимістично забарвленої релігії, життєстверджувальна світоглядна й одночасно песимістично-позитивістське світобачення» [1, с. 12].

Також зауважимо, що для українців важливою є думка оточуючих та підтримка співтовариства. Американцям ж характерна самостійність у прийнятті рішень, незалежність, індивідуалізм, універсалізм, емоційно-психологічна установка на активізм. На противагу українцям, представники американського суспільства в більшості випадків мають оптимістичний настрій та мислять позитивно, що, відповідно, впливає на їх мову в цілому та особливості вживання тієї чи тієї фрази в конкретній

ситуації. Термін «позитивне мислення» («positive thinking») з'явився в американському суспільстві в 1952 році, після публікації бестселера Н. Піла «Сила позитивного мислення» («Power of Positive Thinking»). На думку автора, характерною ознакою англо-американського населення є життєрадісне сприйняття світу та оточуючих людей, віра в те, що все буде добре, та прагнення кращого майбутнього. Ці якості закладаються в американців з дитинства та підтримуються упродовж усього життя [8].

З огляду на той факт, що українська культура інтегрується в мультилінгвальний і мультикультурний світ, а «синтез позитивів національної історичної спадщини з новітніми тенденціями розвитку сучасного світу відкриває нові перспективи для взаємодії з іншими культурами» [1, с. 12], особливого значення набуває процес формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови, при якому діалог української та американської культур не припинявся, але сприяв би взаємозбагаченню обох націй.

Висновки із цього дослідження й перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Отже, набуття навичок, що дозволяють майбутнім вчителям англійської мови розуміти відмінності між українською та американською культурами та успішно спілкуватися з носіями англійської мови, не лише дозволить їм вийти за межі особистої культури, принести щось нове в сприйняття світу, характерне українському народу, але при цьому не втратити особистої культурної ідентичності. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в розробці та реалізації шляхів формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови в умовах діалогу української та англійської культур.

Література:

1. Бушкова В. В. Основні тенденції взаємодії української та американської культур (соціально-філософський вимір): Дис. канд. філос. наук: 09.00.03 / АПН України; Інститут вищої освіти. – К., 2001. – 196 с.
2. Виссон Л. Русские проблемы в английской речи. Слова и фразы в контексте двух культур / Линн Виссон / Пер. с англ. Изд. 3-е стереотипное. – М.: Р. Валент, 2005. – 192 с.
3. Гончарова О. Формування міжкультурної компетентності студентів немовних спеціальностей в процесі навчання іноземної мови / О. А. Гончарова, А. В. Маслова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. – Мелітополь: МДПУ, 2010. – С. 7–14.
4. Євсєєва Г. До питання про український менталітет і формування української національної ідеї [Електронний ресурс] / Г. П. Євсєєва, Л. М. Архипенко – Режим доступу до документу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2011-1/doc/1/13.pdf> – Заголовок з екрана.
5. Елизарова Г. Культура и обучение иностранным языкам / Г. В. Елизарова. – СПб.: КАРО, 2005. – 352 с.
6. Місечко О. Готовність майбутніх учителів англійської мови до формування міжкультурної компетентності учнів: постановка проблеми / Ольга Місечко // Наукові записки. – Випуск 128. Серія: Філологічні науки (мовознавство) – Кіровоград: РВВ КПДУ ім. В. Винниченка, 2014. – С. 291–297.
7. Соколовська С. Толерантність як компонент міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови / Соколовська Світлана Володимирівна // Людські цінності і толерантність у сучасному світі: міжконтинентальний діалог інтелектуалів: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., (16 листоп. 2011 р., м. Київ). 2011. – С. 252–258.
8. Peale N. The Power of Positive Thinking / Norman Vincent Peale. – Sixth Edition. New York: Prentice-Hall, Inc., 1953. – 154 p.

УДК 811.11-112:26

У. В. Жорнокуй,

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ЛЕКСИКОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Стаття присвячена висвітленню актуальних проблем у процесі викладання лексикології англійської мови. Вивчення аналізованого питання постає необхідністю не тільки часу, а й методики, зважаючи на поглиблення міждисциплінарних зв'язків й динамічним поповненням лексичного фонду новими словами й розширенням семантичних полів уже існуючих.

Ключові слова: комунікативна ситуація, лексикологія англійської мови, мовна ієрархія, маркер, етноментальні особливості, словник, фразеологія.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ КУРСА ЛЕКСИКОЛОГИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Статья посвящена освещению актуальных проблем в процессе преподавания лексикологии английского языка. Изучение рассматриваемого вопроса возникает необходимостью не только времени, но и методики, учитывая углубление междисциплинарных связей и динамичное пополнение лексического фонда новыми словами и расширением семантических полей уже существующих.

Ключевые слова: коммуникативная ситуация, лексикология английского языка, языковая иерархия, маркер, этноментальные особенности, словарь, фразеология.

CURRENT PROBLEMS OF TEACHING ENGLISH LEXICOLOGY

The article deals with the topical issues in the teaching of English lexicology. Analyzed question arises to be not only the need of time in the context of the mentioned subject, but also to emphasize the topicality of methodology, especially when the deepening of interdisciplinary connections and continuous dynamic replenishment of the vocabulary are being observed.

The word, as it was already noted, is not a unit that lies apart from the others, and reflects, to some extent, the mental peculiarities of residents who use it everyday. Awareness and consideration of this factor will help the researchers to overcome the problem of lack of knowledge systematization, because understanding of lexical and semantic relationships is not only necessary but essential for understanding the structure of peculiar language and to avoid possible misunderstandings in further interpretation, based on cultural and mental differences. Course of Modern English Lexicology should be studied parallelly with cultural and historical studies of language and Britain in general to reflect the full and ground picture of the functioning of a token that will increase the productivity of the student's understanding. The current program and syllabus of Modern English Lexicology does not provide the study of lexical and phraseological units in such relationships, which would fully reflect the current stage of their development.

Taking into consideration synergetical approach we should also include new topics into the course of Modern English Lexicology, namely those themes and questions which are not gender marked and which are not outlined only through the prism of binary relations in the language.

Keywords: communicative situation, English lexicology, hierarchy, marker, ethnic and mental features, dictionary, phraseology.